

BOSNA I HERCEGOVINA
Institucija ombudsmena/ombudsmana
za ljudska prava
Bosne i Hercegovine

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Институција омбудсмена/омбудсмана
за људска права
Босне и Херцеговине

Specijalno izvješće

o maloljetničkim brakovima u Bosni i Hercegovini

Banja Luka, siječanj 2024. godine

SPECIJALNO IZVJEŠĆE O MALOLJETNIČKIM BRAKOVIMA U BOSNI I HERCEGOVINI

Banja Luka, siječanj 2024. godine

Izdavač

Institucija ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine

78 000 Banja Luka/Akademika Jovana Surutke 13

e-mail: bl.ombudsman@ombudsmen.gov.ba

www.ombudsman.gov.ba

Koordinatori izrade Izvješća:

Ombudsmeni za ljudska prava Bosne i Hercegovine

Dr. Jasminka Džumhur

Nives Jukić, dipl. iur

Dr. Nevenko Vranješ

Radna grupa za izradu Izvješća:

Andrea Čaluk, koordinatorica radne grupe i stručna savjetnica u Odjelu za praćenje ostvarivanja prava djece

Selma Jahić, stručna savjetnica u Odjelu za praćenje ostvarivanja ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava

Vedrana Pavlović, pomoćnica ombudsmana i šefica Odjela za praćenje ostvarivanja prava osoba lišenih slobode

Tehnički uredio:

Dragan Perić, šef Odjela za informacione tehnologije

KAZALO:

1. UVOD	5
2. METODOLOGIJA IZRADE IZVJEŠĆA	7
3. PRAVNI OKVIR	8
3.1. Međunarodno zakonodavstvo	8
3.1.1. Konvencija o pravima djeteta.....	8
3.1.2. Konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije žena.....	8
3.1.3. Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima	9
3.1.4. Opća deklaracija o ljudskim pravima.....	9
3.2. Zakonodavstvo u Bosni i Hercegovini	9
3.2.1. Zakonodavstvo na razini Bosne i Hercegovine.....	9
3.2.2. Zakonodavstvo na razini Federacije Bosne i Hercegovine	10
3.2.3. Zakonodavstvo na razini Republike Srpske	11
3.2.4. Zakonodavstvo na razini Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.....	12
4. SITUACIONA ANALIZA	14
4.1. Centri za socijalni rad / službe socijalne skrbi	14
4.1.1. JU "Kantonalni/Županijski centar za socijalni rad" Sarajevo	14
4.1.2. JU "Centar za socijalni rad" Banja Luka	15
4.1.3. Ustanova "Centar za socijalni rad Grada Mostara"	16
4.1.4. Odjeljenje za zdravstvo i ostale usluge, Pododjeljenje za socijalnu skrb vlade Brčko distrikta BiH	17
4.1.5. Javna ustanova Centar za socijalni rad Tuzla.....	17
4.1.6. Javna ustanova Centar za socijalni rad Bijeljina	18
4.2. Tužiteljstva	19
4.2.1. Kantonalno/Županijsko tužiteljstvo Kantona/Županije Sarajevo	19
4.2.2. Okružno javno tužiteljstvo Banja Luka.....	20
4.2.3. Kantonalno/Županijsko tužiteljstvo Hercegovčko neretvanskog kantona/županije ...	20
4.2.4. Tužiteljstvo Brčko distrikta Bosne i Hercegovine	20
4.2.5. Kantonalno/Županijsko tužiteljstvo Tuzlanskog kantona/županije	20
4.2.6. Okružno javno tužiteljstvo Bijeljina	21
4.3. Sudovi koji rade na predmetima maloljetničkih brakova u Bosni i Hercegovini	21
4.3.1. Općinski sud u Sarajevo	21
4.3.2. Osnovni sud u Banja Luci	21
4.3.4. Osnovni sud Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine	22
4.3.5. Općinski sud u Tuzli	23
4.3.6. Osnovni sud u Bijeljini.....	23
4.4. Ministarstva unutarnjih poslova	23
4.4.1. Ministarstvo unutarnjih poslova Kantona/Županije Sarajevo	23
4.4.2. Ministrstvo unutarnjih poslova Republike Srpske, Policijska uprava Banja Luka	24
4.4.3. Ministarstvo unutarnjih poslove Hercegovračko-neretvanske županije/kantona	24
4.4.4. Policija Brčko distrikta Bosne i Hercegovine	24
4.4.5. Ministarstvo unutarnjih poslova Tuzlanskog kantona/županije.....	25
4.4.6. Policijska uprava Bijeljina	26
4.5. Održani sastanci sa nevladinim organizacijama.....	26

4.5.1. Udruženje “Centar za integrativnu inkluziju Roma i Romkinja Otaharin” Bijeljina .	26
4.5.2. Romski informativni centar “KALI SARA”	27
5. ZAKLJUČAK.....	28
6. PREPORUKE.....	29
Anex I – UPITNIK UPUĆEN NADLEŽNIM TIJELIMA.....	30

1. UVOD

Institucija ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine je neovisna institucija, uspostavljena s ciljem promoviranja dobre uprave i vladavine prava, zaštite sloboda fizičkih i pravnih osoba, kako je garantirano Ustavom Bosne i Hercegovine i međunarodnim sporazumima, a koji se nalaze u dodatku Ustava. Na osnovu nadležnosti utvrđenih Zakonom o ombudsmanu za ljudska prava Bosne i Hercegovine, Ombudsmani razvijaju svoje strateške ciljeve, kako bi se ostvarila misija i vizija Ombudsmana Bosne i Hercegovine, a to su, između ostalog, što učinkovitija zaštita i promoviranje ljudskih prava i suradnja s tijelima i institucijama Bosne i Hercegovine, kao i suradnja s nevladinim organizacijama i građanima.

Sukladno Zakonu o ombudsmanu za ljudska prava Bosne i Hercegovine, Ombudsmani, pored postupanja po pojedinačnim žalbama i registriranim predmetima, poduzimaju niz aktivnosti i mjera s ciljem zaštite i promocije ljudskih prava, od kojih su svakako značajna istraživanja o određenim pojavama, edukacije, izrada specijalnih izvješća, učešće na stručnim skupovima na kojim se raspravlja o ljudskim pravima uopće, davanje mišljenja prigodom izrade zakona, strategija i slično.

S tim u svezi, a kada je riječ o ostvarivanju prava djece, Ombudsmani su na sjednici održanoj dana 08.02.2022. godine donijeli zaključak da u tijeku 2022. godine izrade Specijalno izvješće o maloljetničkim brakovima u Bosni i Hercegovini.

Ombudsmani u svom radu posebnu pozornost posvećuju zaštiti prava djece putem rada Odjela za praćenje ostvarivanja prava djece koji djeluje od 2009. godine. Rad Odjela za praćenje ostvarivanja prava djece je u funkciji zaštite, ostvarenja i afirmiranja prava i sloboda djece sukladno sa UN Konvencijom o pravima djeteta.

Posljednjih nekoliko godina Ombudsmani ukazuju da cijene značajne napore nadležnih razina vlasti kako bi najbolji interes djeteta bio shvaćen i na odgovarajući način implementiran u domaće zakonodavstvo, ali ne u dovoljnoj mjeri. Generalno mišljenje Ombudsmana je da nadležne institucije ne posvećuju dovoljno pozornosti zaštiti prava djece.

Ombudsmani Bosne i Hercegovine nisu imali pojedinačnih žalbi građana i djece koje se tiču problema maloljetničkih brakova, ali su, zbog svog proaktivnog djelovanja, započeli istraživanje o problematici maloljetničkih brakova tijekom 2022. godine.

U ovom Specijalnom izvješću jasno su istaknuti ciljevi istraživanja i korištena metodologija pri njegovoj izradi, dat je prikaz bitnog domaćeg i međunarodnog zakonodavstva i prikaz trenutnog stanja u ovoj oblasti, na osnovu informacija i podataka nadležnih tijela. Vodeći se relevantnim zakonodavstvom, rezultatima istraživanja i analizom svih prikupljenih podataka, Ombudsmani u Izvješću iznose svoja zapažanja i ukazuju na zabrinutosti, a polazeći od najboljeg interesa djeteta, te nadležnim tijelima upućuju preporuke u cilju poboljšanja stanja ljudskih prava.

Ombudsmani Bosne i Hercegovine koriste se prigodom da se zahvale nadležnim tijelima kojima je upućen upitnik na dostavljenim odgovorima.

2. METODOLOGIJA IZRADE IZVJEŠĆA

Izrada Specijalnog izvješća zasnovana je na principu monitoringa stanja, što uključuje analizu relevantnog pravnog okvira i analizu odgovora dostavljenih od strane centara/sluzbi za socijalni rad, tužiteljstava, sudova i policijskih uprava.

U tom smislu:

1. Izvršena je analiza relevantnog pravnog okvira, što obuhvaća analizu međunarodnih standarda i domaćeg zakonodavstva u ovoj pravnoj oblasti.
2. Centrima za socijalni rad, tužiteljstvima, sudovima i policijskim upravama sa područja Sarajeva, Mostara, Tuzle, Banja Luke, Bijeljine i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine upućen je upitnik¹ kojim su traženi relevantni podaci za izradu izvješća.
3. Održan je sastanak sa predstavnicima nevladinih organizacija.

---

¹ Dostpan na str. 24

3. PRAVNI OKVIR

3.1. Međunarodno zakonodavstvo

Međunarodni dokumenti kojima se štite ljudska prava polaze od osnovnog principa da svaki čovjek ima urođena, jednaka, neotuđiva i univerzalna prava, koja proizilaze iz dostojanstva svih ljudskih bića. U okviru međunarodnih dokumenata, svakako je značajno ukazati na dokumente usvojene od strane Ujedinjenih naroda od kojih je za konkretnu problematiku relevantna Opća deklaracija o ljudskim pravima², Konvencija o pravima djeteta³, Konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije žena⁴ i Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima⁵, te regionalni dokumenti usvojeni od strane Vijeća Europe.

3.1.1. Konvencija o pravima djeteta

Članak 19

“1. Države-potpisnice će poduzeti sve odgovarajuće zakonske, upravne, društvene i obrazovne mjere da bi se dijete zaštitilo od svih oblika tjelesnog ili mentalnog nasilja, povrede ili zlostavljanja, zanemarivanja ili nemarnog postupka, zlouporabe ili eksploatacije, uključujući i seksualno zlostavljanje dok je na skrbi roditelja, zakonskih staratelja ili bilo koje druge osobe koja se skrbi o djetetu.

2. Takve zaštitne mjere treba da u odgovarajućoj mjeri uključuju i djelotvorne postupke na uspostavljanju društvenih programa da bi se pružila potrebna potpora djetetu i onima koji se brinu o djetetu, kao i drugih oblika sprječavanja i identifikacije, prijavljivanja, preporučavanja, istraživanja, liječenja i praćenja slučajeva zlostavljanja djece opisanih ranije i, kada je to potrebno, sudbeno uključivanje.”

3.1.2. Konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije žena

Članak 16

“1. Države članice poduzimaju sve odgovarajuće mjere radi otklanjanja diskriminacije žena u svim pitanjima koja se odnose na brak i obiteljske odnose, a posebice osiguravaju, na osnovu ravnopravnosti muškaraca i žena;

(a) jednako pravo na sklapanje braka;

(b) jednako pravo na slobodan izbor bračnog druga i sklapanje braka samo po slobodnoj volji i uz potpunu suglasnost;

² Usvojena je na Generalnoj skupštini Ujedinjenih naroda 10. prosinca 1948. godine;

³ Konvencija je usvojena od strane Generalne skupštine UN-a dana 20.11.1989. godine, a stupila je na snagu 02.09.1990. godine. Zakon o ratifikaciji Konvencije o pravima djeteta, Skupština SFRJ, Međunarodni ugovori 15/90. Bosna i Hercegovina je članica Konvencije po osnovu sukcesije od 01.09.1993. godine;

⁴ Odobrena i predložena za potpis, ratificiranje i pristupanje Rezolucijom Generalne skupštine; 34/180 od 18. prosinca 1979. godine, stupila na snagu: 3. rujna 1981. sukladno sa člankom 27 (1);

⁵ Usvojen i otvoren za potpis, ratifikaciju i pristupanje Rezolucijom Generalne skupštine 2200A (XXI) od 16. prosinca 1966;

2. Vjeridba i stupanje djeteta u brak ne može imati nikakvih pravnih posljedica, a poduzet će se sve potrebne mjere, uključujući zakonodavne, radi utvrđivanja minimalnih godina života za sklapanje braka, kao i uvođenje obveze da se brak sklopi u zvaničnom matičnom uredu.”

3.1.3. Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima

Članak 10

“Države članice ovog pakta priznaju da:

1. Treba da bude pružena što šira zaštita i pomoć obitelji koja je prirodni i osnovni sastavni dio društva, posebice za njeno obrazovanje i za ono vrijeme za koje ona snosi odgovornost za izdržavanje i odgajanje djece o kojima se skrbi. Na sklapanje braka budući supružnici moraju slobodno pristati.”

3.1.4. Opća deklaracija o ljudskim pravima

Članak 16

“1. Punoljetni muškarci i žene, bez ikakvih ograničenja glede rase, državljanstva ili vjeroispovijesti, imaju pravo da sklope brak i da zasnuju obitelj. Oni su ravnopravni prigodom sklapanja braka, za vrijeme njegovog trajanja i prigodom njegove rastave.
2. Brak se može sklopiti samo uz slobodan i potpun pristanak osoba koje stupaju u brak.”

3.2. Zakonodavstvo u Bosni i Hercegovini

3.2.1. Zakonodavstvo na razini Bosne i Hercegovine

Ustav Bosne i Hercegovine svojim odredbama normira da će Bosna i Hercegovina i oba entiteta osigurati najvišu razinu međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda, a prava i slobode predviđene Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i njezinim protokolima direktno se primjenjuju u Bosni i Hercegovini i imaju prioritet nad svim ostalim zakonima. Bosna i Hercegovina je potpisnica svih međunarodnih i regionalnih instrumenata o ljudskim pravima.

Zakonom o ministarstvima i drugim tijelima uprave Bosne i Hercegovine propisano je da je Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine⁶ nadležno, između ostalog, za poslove državljanstva, upis i evidenciju građana, zaštitu osobnih podataka, prijavljivanje prebivališta i boravišta, osobne isprave, putne isprave i postupak evidencije registriranja vozila. Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine nadležno je između ostalog i za administrativne funkcije vezano za pravosudna tijela na državnoj razini⁷, a praćenje i provođenje međunarodnih konvencija i drugih dokumenata iz oblasti ljudskih prava i osnovnih sloboda, te promoviranje i zaštita osobnih i

---

⁶ Članak 15.

⁷ Članak 13.

kolektivnih ljudskih prava i sloboda u nadležnosti je Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine.⁸

3.2.2. Zakonodavstvo na razini Federacije Bosne i Hercegovine

Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine je propisano da su federalne vlasti i županije/kantoni, između ostalog, nadležni za provođenje ljudskih prava i socijalne politike.⁹ Sukladno potrebama, prethodne nadležnosti mogu biti ostvarene zajednički ili odvojeno, ili od strane županija/kantona koordinirano od federalne vlasti. U pogledu ovih nadležnosti županije/kantoni i federalna vlast dogovaraju se na trajnoj osnovi.

Obiteljskim zakonom Federacije Bosne i Hercegovine¹⁰ propisano je da brak ne može sklopiti osoba koja nije navršila 18 godina života. Međutim, izuzetno, sud može u izvanparničnom postupku dozvoliti sklapanje braka osobi koja je navršila 16 godina života ako utvrdi da postoje opravdani razlozi i da je ta osoba tjelesno i duševno sposobna za vršenje prava i dužnosti koje proizlaze iz braka i da je brak u njezinoj dobrobiti¹¹.

U tim slučajevima postupak davanja dozvole za zaključenje braka sprovodi se sukladno odredbama **Zakona o izvanparničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine**¹² kojim je propisano da sud odlučuje o davanju dozvole za zaključenje braka između određenih osoba kada je zakonom propisano da se brak između njih može zaključiti samo na osnovu dozvole suda. Postupak za davanje dozvole za zaključenje braka pokreće se na prijedlog maloljetne osobe. Prijedlog za pokretanje postupka sadrži osobne podatke o osobama koje žele da zaključe brak, osobne podatke o roditeljima predlagatelja, činjenice na kojima se zasniva prijedlog i dokaze o iznesenim činjenicama.

U tijeku postupka sud će na odgovarajući način ispitati sve okolnosti koje su od značaja za utvrđenje da li postoji slobodna volja i želja maloljetnika da zaključe brak, kao i da li je malodobna osoba tjelesno i duševno sposobna za vršenje prava i dužnosti koje proizilaze iz braka. Prije donošenja rješenja sud će pribaviti nalaz i mišljenje zdravstvene ustanove i mišljenje tijela starateljstva, saslušati će predlagatelje i osobu s kojom želi da zaključi brak, roditelja ili staratelja, odnosno usvojitelja predlagatelja, a po potrebi može da izvede i druge dokaze. Sud neće saslušati roditelja kojemu je oduzeto roditeljsko pravo, a ocijenit će da li će saslušati roditelja koji bez opravdanih razloga ne vrši roditeljsko pravo. Sud će, po pravilu, saslušati predlagatelja bez prisustva ostalih sudionika u postupku. Dužan je da utvrdi i osobna svojstva, imovinsko stanje i druge bitne okolnosti koje se odnose na osobu sa kojom predlagatelj želi da zaključi brak. U postupku sud će na odgovarajući način ispitati opravdanost prijedloga vodeći računa o ostvarivanju ciljeva braka i o zaštiti obitelji, kao i o važećim shvatanjima sredine u kojoj žive osobe koje žele da zaključe brak.

---

⁸ Članak 12.

⁹ Članak III.2. a) i e) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine

¹⁰ "Sl. novine FBiH", br. 35/2005, 41/2005 - ispr., 31/2014 i 32/2019 - odluka US

¹¹ Članak 15.

¹² "Sl. novine Federacije BiH", br. 2/1998, 39/2004, 73/2005, 80/2014 - dr. zakon i 11/2021

Rješenje o davanju dozvole za zaključenje braka dostavlja se predlagatelju i osobi sa kojom predlagatelj želi da zaključi brak, roditeljima, odnosno starateljima predlagatelja i nadležnom tijelu starateljstva. Rješenje kojim se odbija prijedlog za davanje dozvole za zaključenje braka dostavlja se predlagatelju. Protiv rješenja kojim se dozvoljava zaključenje braka, žalbu mogu da izjave svi sudionici u postupku a protiv rješenja kojim se odbija prijedlog za davanje dozvole žalbu može izjaviti samo predlagatelj.

Osobe kojima je dozvoljeno zaključenje braka ne mogu brak zaključiti prije pravomoćnosti rješenja o davanju dozvole za zaključenje braka. Prijedlog za davanje dozvole za zaključenje braka može se povući do pravomoćnosti rješenja o davanju dozvole za zaključenje braka.

Kaznenim zakonom Federacije Bosne i Hercegovine¹³ propisano je da će se punoljetna osoba koja izvanbračno živi s maloljetnikom koji nije navršio šesnaest godina života kaznit kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine. Navedenom kaznom kaznit će se roditelj, usvojitelj ili staratelj koji maloljetniku u životnoj dobi između četrnaest i šesnaest godina života omogućiti izvanbračni život s drugom osobom ili ga na to navede, a ko ovo kazneno djelo učini iz koristoljublja, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina. Ako se sklopi brak, kazneno gonjenje neće se poduzeti, a ako je poduzeto, obustavit će se.

3.2.3. Zakonodavstvo na razini Republike Srpske

Ustavom Republike Srpske propisano je da su građani Republike ravnopravni u slobodama, pravima i dužnostima, jednaki su pred zakonom i uživaju istu pravnu zaštitu bez obzira na rasu, spol, jezik, nacionalnu pripadnost, vjeroispovijest, socijalno podrijetlo, rođenje, obrazovanje, imovno stanje, političko i drugo uvjerenje, društveni položaj ili drugo osobno svojstvo¹⁴. Obitelj, majka i dijete imaju posebnu zaštitu, brak i odnosi u braku i obitelji uređuju se zakonom. Roditelji imaju pravo i obvezu da se staraju o podizanju i odgoju svoje djece. Maloljetnici o kojima se roditelji ne staraju, kao i osobe koje nisu u mogućnosti da se same staraju o sebi i zaštiti svojih prava i interesa, imaju posebnu zaštitu.¹⁵

Obiteljskim zakonom Republike Srpske¹⁶ definirano je da brak ne može zaključiti osoba koja nije navršila 18 godina života, ali da iz opravdanih razloga sud može u izvanparničnom postupku dozvoliti zaključenje braka maloljetniku starijem od 16 godina, ako utvrdi da je ta osoba tjelesno i duševno sposobna za vršenje prava i dužnosti koje proizlaze iz braka. Prije donošenja odluke sud će pribaviti mišljenje tijela starateljstva.¹⁷

Postupak za davanje dozvole za zaključenje braka se provodi sukladno odredbama **Zakona o izvanparničnom postupku Republike Srpske¹⁸** po kojem sud odlučuje o davanju dozvole za zaključenje braka između određenih osoba kada je zakonom propisano da se brak između njih može zaključiti samo na osnovu dozvole suda. Postupak za davanje dozvole za zaključenje braka

¹³ "Sl. novine FBiH", br. 36/2003, 21/2004 - ispr., 69/2004, 18/2005, 42/2010, 42/2011, 59/2014, 76/2014, 46/2016, 75/2017 i 31/2023

¹⁴ Članak 10.

¹⁵ Članak 36.

¹⁶ "Sl. glasnik RS", broj 17/23

¹⁷ Članak 36.

¹⁸ "Sl. glasnik RS", br. 36/2009, 91/2016 i 16/2023

pokreće se na prijedlog malodobne osobe. Prijedlog za pokretanje postupka sadrži osobne podatke osoba koje žele da zaključe brak, osobne podatke o roditeljima predlagatelja, činjenice na kojima se zasniva prijedlog i dokaze o iznesenim činjenicama.

U tijeku izvanparničnog postupka sud će na odgovarajući način ispitati sve okolnosti koje su od značaja za utvrđenje da li postoji slobodna volja i želja maloljetnika da zaključe brak, kao i da li je maloljetna osoba tjelesno i duševno sposobna za vršenje prava i dužnosti koje proizilaze iz braka. Prije donošenja rješenja, sud će pribaviti nalaz i mišljenje zdravstvene ustanove i mišljenje nadležnog tijela starateljstva, saslušati će predlagatelja i osobu sa kojom želi da zaključi brak, roditelja ili staratelja, odnosno usvojitelja predlagatelja, a po potrebi može da izvede i druge dokaze. Sud neće saslušati roditelja kojemu je oduzeto roditeljsko pravo, a ocijenit će da li će saslušati roditelja koji bez opravdanih razloga ne vrši roditeljsko pravo. Sud će, u pravilu, saslušati predlagatelja bez prisustva ostalih učesnika u postupku. Dužan je da utvrdi i osobna svojstva, imovinsko stanje i druge bitne okolnosti koje se odnose na osobu sa kojom predlagatelj želi da zaključi brak. U postupku sud će na odgovarajući način ispitati opravdanost prijedloga vodeći računa o ostvarivanju ciljeva braka i o zaštiti obitelji, kao i važećim shvatanjima sredine u kojoj žive osobe koje žele da zaključe brak.

Rješenje o davanju dozvole za zaključenje braka dostavlja se predlagatelju i osobi sa kojom predlagatelj želi da zaključi brak, roditeljima, odnosno starateljima predlagatelja i nadležnom tijelu starateljstva. Rješenje kojim se odbija prijedlog dozvole za zaključenje braka dostavlja se predlagatelju. Protiv rješenja kojim se dozvoljava zaključenje braka žalbu mogu da izjave svi učesnici u postupku, a protiv rješenja kojim se odbija prijedlog za davanje dozvole žalbu može izjaviti samo predlagatelj.

Osobe kojima je dozvoljeno zaključenje braka ne mogu brak zaključiti prije pravovaljanosti rješenja o davanju dozvole za zaključenje braka. Prijedlog za davanje dozvole za zaključenje braka može se povući do pravovaljanosti rješenja o davanju dozvole za zaključenje braka.

Kaznenim zakonom Republike Srpske¹⁹ propisano je da će se punoljetna osoba koja živi u izvanbračnoj zajednici sa malodobnom osobom uzrasta do 16 godina, kazniti novčanom kaznom ili zatvorom do dvije godine. Navedenom kaznom kaznit će se roditelj, usvojitelj ili staratelj koji maloljetnoj osobi dopusti da u izvanbračnoj zajednici živi sa drugom osobom ili ga na to navede, a ako je djelo učinjeno iz koristoljublja, učinitelj će se kazniti zatvorom do tri godine. Ako se brak zaključi, gonjenje se neće poduzeti, a ako je poduzeto, obustavit će se.

3.2.4. Zakonodavstvo na razini Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

U Brčko distriktu Bosne i Hercegovine **Obiteljskim zakonom Brčko distrikta Bosne i Hercegovine**²⁰ propisano je da brak ne može zaključiti osoba koja nije navršila 18 godina života. Iz opravdanih razloga sud može u izvanparničnom postupku dozvoliti zaključenje braka maloljetniku starijem od 16 godina²¹.

¹⁹ "Sl. glasnik RS", br. 64/2017, 104/2018 - odluka US, 15/2021 i 89/2021

²⁰ "Sl. glasnik Brčko distrikta BiH", br. 23/2007

²¹ Članak 26.

Postupak za davanje dozvole za zaključenje braka reguliran je **Zakonom o izvanparničnom postupku Brčko distrikta**²² te prema istom osnovni sud odlučuje o davanju dozvole za zaključenje braka između određenih osoba kada je zakonom propisano da se brak između njih može zaključiti samo temeljem dozvole suda. Postupak za davanje dozvole za zaključenje braka pokreće se na prijedlog malodobne osobe. Prijedlog za pokretanje postupka, sadrži osobne podatke o osobama koje žele da zaključe brak, osobne podatke o roditeljima predlagatelja, činjenice na kojima se zasniva prijedlog i dokaze o iznesenim činjenicama.

Sud će na odgovarajući način ispitati sve okolnosti koje su od značaja za utvrđenje da li postoji slobodna volja i želja maloljetnika da zaključe brak, kao i da li je maloljetna osoba tjelesno i duševno sposobna za vršenje prava i dužnosti koje proizilaze iz braka. Prije donošenja rješenja, sud će pribaviti nalaz i mišljenje zdravstvene ustanove i mišljenje tijela starateljstva, saslušati će predlagatelje i osobu s kojim želi da zaključi brak, roditelja ili staratelja odnosno usvojitelja predlagatelja, a po potrebi može da izvede i druge dokaze. Sud neće saslušati roditelja kojemu je oduzeto roditeljsko pravo, a ocijenit će da li će saslušati roditelja koji bez opravdanih razloga ne vrši roditeljsko pravo. Sud će, po pravilu, saslušati predlagatelja bez prisustva ostalih učesnika u postupku. Sud je dužan da utvrdi i osobna svojstva, imovinsko stanje i druge bitne okolnosti koje se odnose na osobu sa kojom predlagatelj želi da zaključi brak. Sud će tijekom postupka na odgovarajući način ispitati opravdanost prijedloga, vodeći računa o ostvarivanju ciljeva braka i o zaštiti obitelji.

Rješenje o davanju dozvole za zaključenje braka dostavlja se predlagatelju i osobi sa kojim predlagatelj želi da zaključi brak, roditeljima, odnosno starateljima predlagatelja i tijelu starateljstva. Rješenje kojim se odbija prijedlog za davanje dozvole za zaključenje braka dostavlja se predlagatelju.

Protiv rješenja kojim se dozvoljava zaključenje braka, žalbu mogu da izjave svi učesnici u postupku, a protiv rješenja kojim se odbija prijedlog za davanje dozvole, žalbu može izjaviti samo predlagatelj. Osobe kojima je dozvoljeno zaključenje braka ne mogu brak zaključiti prije pravomoćnog rješenja o davanju dozvole za zaključenje braka. Prijedlog za davanje dozvole za zaključenje braka može se povući do pravomoćnosti rješenja o davanju dozvole za zaključenje braka.

Kazneni zakon Brčko distrikta Bosne i Hercegovine²³ propisuje da će se punoljetna osoba koja izvanbračno živi s maloljetnikom koji nije navršio šesnaest godina života, kaznit kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine, istom kaznom kaznit će se roditelj, usvojitelj ili staratelj koji maloljetniku koji nije navršio šesnaest godina života omogući izvanbračni život s drugom osobom ili ga na to navede. Tko ovo kazneno djelo počini iz koristoljublja, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina. Ako se sklopi brak, kazneno gonjenje neće se poduzeti, a ako je poduzeto obustavit će se.

---

²² "Sl. glasnik Brčko distrikta BiH", br. 5/2001, 36/2017 i 36/2017 - dr. zakon

²³ "Sl. glasnik Brčko distrikta BiH", br. 19/2020 - prečišćen tekst

4. SITUACIONA ANALIZA

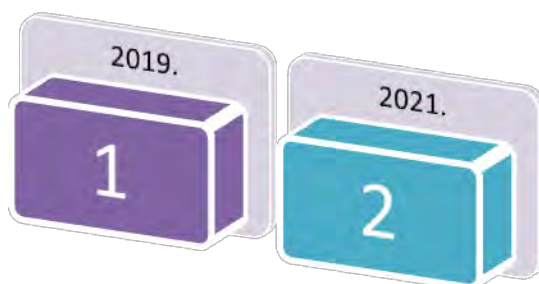
U ovom dijelu prezentiraju se odgovori nadležnih tijela - centara za socijalni rad/službi za socijalnu skrb, tužiteljstava, sudova i policijskih uprava sa područja Sarajeva, Banja Luke, Mostara, Tuzle, Bijeljine i Brčko distrikta. Istraživanje je provedeno za razdoblje 2019. godina, 2020. godina i 2021. godina. Upitnicima²⁴ su, između ostalog, zatražene informacije koje se odnose na statističke podatke o broju zaključenih maloljetničkih brakova u traženom razdoblju, broj podnesenih kaznenih prijava i donesenih tužiteljskih odluka kao i mišljenja nadležnih institucija o pitanju potrebe dodatne edukacije službenika u svezi sa navedenom problematikom.

4.1. Centri za socijalni rad / službe socijalne skrbi

Analizom pristiglih odgovora prezentirani su statistički podaci u svezi sa zaključivanjem maloljetničkih brakova, starosnom dobi prigodom zaključivanja istih, zatim tko i na koji način održava kontakt sa maloljetnikom i njegovom obitelji, kao i ocjena suradnje centra sa nadležnim tužiteljstvima i sudovima.

4.1.1. JU "Kantonalni/Županijski centar za socijalni rad" Sarajevo²⁵

JU "Kantonalni/Županijski centar za socijalni rad" Sarajevo (u daljem tekstu: Centar Sarajevo) je javna ustanova koja ima multidisciplinarnu strukturu usposlenika. U 2019., 2020. i 2021. godini ovaj Centar Sarajevo nije imao slučajeve djece koja su malodobna stupila u brak bez zaključivanja istog pred nadležnim matičnim uredom. U 2019. godini jedno dijete od 16 godina i 6 mjeseci starosti je zaključilo brak nakon provedenog postupka sukladno Obiteljskom zakonu Federacije Bosne i Hercegovine, dok je u 2021. godini to učinilo dvoje djece uzrasta od 16 i 17 godina starosti.

Slika 1 - Broj djece koja su maloljetna stupila u brak bez zaključivanja istog pred nadležnim matičnim uredom

S obzirom na to da ne postoji zakonska obveza za održavanje redovitih kontakata sa maloljetnikom koji je stupio u brak ove kontakte Centar Sarajevo ne održava. Članovi multidisciplinarnog tima ostvaruju kontakte u ovisnosti od problema sa kojima se susreće maloljetnik i obitelj. Kontakt sa obitelji maloljetnika koji je stupio u brak se održava po potrebi i

²⁴ Anex I - Upitnici

²⁵ Akt, broj: 31-01/08-530-1321/22 od 23.06.2022. godine

zahtjevu maloljetnika i obitelji, a isti ostvaruje pedagog, psiholog, socijalni radnik ili pravnik u ovisnosti od specifičnosti problema osobe ili obitelji.

Suradnju sa nadležnim tužiteljstvom i sudom ovaj Centar Sarajevo ocjenjuje kao veoma dobru.

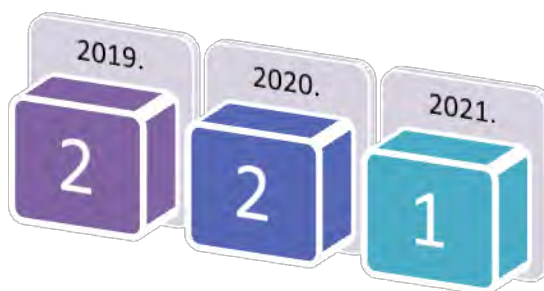
4.1.2. JU “Centar za socijalni rad” Banja Luka²⁶

JU “Centar za socijalni rad” Banja Luka (u daljem tekstu: Centar Banja Luka) je javna ustanova čija se organizaciona struktura sastoji od tri Odjeljenja i to: Odjeljenje općih poslova, Odjeljenje za obiteljsku pravnu zaštitu, Odjeljenje za odrasle i stare osobe i Jedinica za internu reviziju. Struktura uposlenika, točnije stručnih uposlenika je sljedeća: dipl. socijalni radnik (37), dipl. pravnik (11), dipl. psiholog (7), dipl. pedagog (6), dipl. socijalni pedagog (1), dipl. sociolog (1), dipl. defektolog (1) i dipl. menadžer u socijalnoj politici (1).

Centar Banja Luka ne posjeduje točan broj maloljetnika koji žive u izvanbračnim zajednicama, određene informacije dobije u slučajevima maloljetničkih trudnoća te smatraju da postoji “tamni” broj maloljetnika koji su zasnovali zajednicu življenja.

U 2019. godini Centar Banja Luka je postupao u dva predmeta koja su se odnosila na četiri maloljetnika koja su stupila u brak bez zaključivanja istog pred nadležnim matičnim uredom. Isti broj predmeta i maloljetnika ponovio se u 2020. godini, dok su u 2021. godini postupali u jednom predmetu koji se odnosio na dva maloljetnika.

Sukladno Obiteljskom zakonu Republike Srpske u 2019. godini brak su zaključila dva maloljetnika dok su četiri maloljetnika u 2020. godini učinila isto, a u 2021. godini dozvolu za sklapanje maloljetničkog braka je dobilo dvoje maloljetnika.

Slika 2 - Broj djece koja su maloljetna stupila u brak bez zaključivanja istog pred nadležnim matičnim uredom

Uzrast djece koja su stupila u brak za razdoblje od 2019. do 2021. godine je između 17 godina i 17 godina i 10 mjeseci.

Kontakti sa maloljetnikom koji je stupio u brak se ne održavaju. U tijeku socijalne dijagnostike za potrebe izdavanja suglasnosti za sklapanje braka izvršena je provjera o potencijalima obitelji i sveukupnom socioekonomskom statusu obitelji, kao i postojanju rizika glede zrelosti i razvoja roditeljskih kompetencija sa jedne, kao i postojanje rizika za zdrav rast i razvoj djeteta sa druge strane.

²⁶ Akt zaprimljen putem elektroničke pošte od dana 17.06.2022. godine

Samo u situacijama ukoliko se procijeni da postoje rizici glede roditeljstva u bračnim odnosima, po službenoj dužnosti ili po zaprimljenoj prijavi vrši se nadzor i potpora, obitelj se uključuje u obiteljsko savjetovanje ili druge oblike potpore i prava iz oblasti socijalne i obiteljske skrbi i pokreću se prijave po službenoj dužnosti.

Centar Banja Luka ima više uposlenih stručnih djelatnika na poslovima psihološko pedagoške potpore i poslovima za djecu ugroženu obiteljskom situacijom. Kontakte sa obiteljima obavljaju uglavnom diplomirani socijalni radnici, diplomirani psiholozi i diplomirani pedagozi.

Centar Banja Luka suradnju sa nadležnim tužiteljstvom ocjenjuje uglavnom kao zadovoljavajuću. U većini slučajeva koji se odnose na zloporabe izvanbračne i bračne zajednice (zajednica zasnovana pod prisilom) Centar Banja Luka ocjenjuje kao dobru suradnju sa sucima i ističu njihovo dobro poznavanje oblasti zaštite žrtava od trgovine ljudima. U manjem broju slučajeva na terenu, bez obzira na dobro provođenje postupka tijela starateljstva i policijskih službenika, prigodom odlučivanja po predmetu pred nadležnim sudovima i tužiteljstvima, dešava se da se zbog nepostojanja svijesti o zlouporabi bračne i izvanbračne zajednice, postupci bivaju obustavljeni. Razlozi za obustavu postupka su najčešće nepostojanja dokaza ili se presuda preinači u kazneno djelo nižeg ranga, npr. kazneno djelo trgovine ljudima se preinači u kazneno djelo zanemarivanja i zlostavljanja, odnosno radnja činjenja u radnju nečinjenja.

4.1.3. Ustanova “Centar za socijalni rad Grada Mostara”²⁷

Ustanova “Centar za socijalni rad Grada Mostara” (u daljem tekstu: Centar Mostar) u svojoj organizacionoj strukturi ima tim koji se sastoji od socijalnih radnika, pravnika, psihologa, pedagoga i dr. U 2021. godini Centar Mostar je zabilježio jedan slučaj djeteta od 16 godina starosti koje je stupilo u brak bez zaključivanja istog pred nadležnim matičnim uredom, a tijekom 2019. i 2020. godine Centar Mostar nije registrirao navedene slučajeve. U 2019. godini jedno dijete starosti od 16 godina je zaključilo brak nakon provedenog postupka sukladno Obiteljskom zakonu Federacije Bosne i Hercegovine dok je u 2021. godini isto učinilo još jedno dijete uzrasta od 17 godina starosti.

Centar Mostar održava redovit kontakt, najčešće telefonskim putem sa djetetom koje je stupilo u maloljetnički brak, posredstvom socijalnih djelatnika Stručnog tima za zaštitu malodobnih osoba.

Kontakti sa obitelji maloljetnika koji je stupio u brak održavaju se po potrebi najčešće telefonskim putem, također posredstvom socijalnih radnika Stručnog tima za zaštitu maloljetnih osoba.

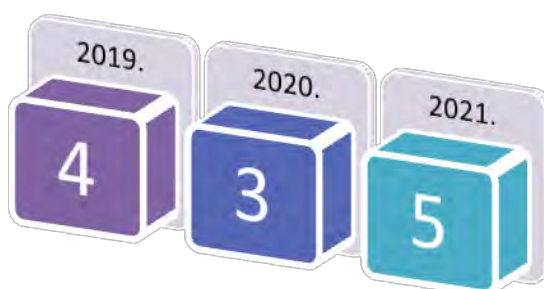
Suradnja sa nadležnim tužiteljstvom i sudom je ocijenjena kao zadovoljavajuća.

---

²⁷ Akt, broj: 09-31-2305/22 od 22.06.2022. godine

4.1.4. Odjeljenje za zdravstvo i ostale usluge, Pododjeljenje za socijalnu skrb vlade Brčko distrikta BiH²⁸

Odjeljenje za zdravstvo i ostale usluge, Pododjeljenje za socijalnu skrb vlade Brčko distrikta BiH (u daljem tekstu: Odjeljenje Brčko distrikta) posjeduje saznanje o broju maloljetnica koje su postale majke iz razloga što su se obratile matičnom uredu zbog upisa djeteta. U 2019. godini registrirana su četiri maloljetnika koja su stupila u brak bez zaključivanja istog pred nadležnim matičnim uredom, dok su u 2020. godini registrirana tri slučaja, a u 2021. godini pet slučajeva.

Slika 3 - Broj djece koja su maloljetna stupila u brak bez zaključivanja istog pred nadležnim matičnim uredom

U 2019. godini dva maloljetnika su zaključila brak nakon provedenog postupka sukladno Obiteljskom zakonu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, dok u 2020. godini nije bilo takvih slučajeva. Dozvolu za sklapanje maloljetničkog braka u 2021. godini je dobio je jedan maloljetnik.

Uzrast djece koja su stupila u brak za razdoblje od 2019. do 2021. godine je 17 godina.

Kontakti sa maloljetnikom koji je stupio u brak se ne održavaju, a kao razlozi su navedeni preseljenje u drugi grad i to što ubrzo nakon zaključenja braka postanu punoljetni. Kontakt sa obitelji maloljetnika koji je stupio u brak održava se isključivo ukoliko se roditelj ili osoba koja je zaključila brak obrati zahtjevom za ostvarivanje određenog prava ili imenovanja posebnog staratelja ukoliko postane roditelj prije punoljetstva. Kontakt ostvaruje socijalni radnik po mjesnoj nadležnosti, a po potrebi uključuje se psiholog i socijalni pedagog.

Odjeljenje Brčko distrikta suradnju sa nadležnim tužiteljstvom i sudom ocjenjuje kao zadovoljavajuću.

4.1.5. Javna ustanova Centar za socijalni rad Tuzla²⁹

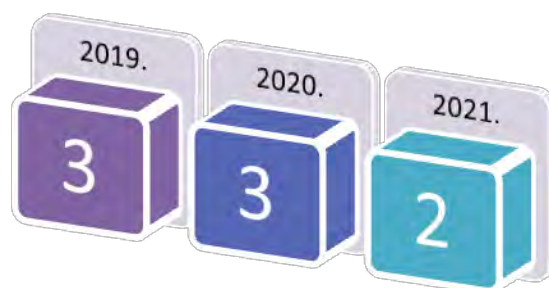
Javna ustanova Centar za socijalni rad Tuzla (u daljem tekstu: Centar Tuzla) svoju djelatnost obavlja preko osnovnih organizacionih jedinica – Službi, a to su: Služba socijalne skrbi i starateljstva, Služba finansijsko-računovodstvenih poslova, Služba pravnih i općih poslova i Obiteljsko savjetovalište.

²⁸ Akt, broj: 05-1270SŠ-0002/22 od 20.06.2022. godine

²⁹ Akt zaprimljen putem elektronske pošte od dana 04.08.2022. godine

U Službi socijalne skrbi i starateljstva obavljaju se svi poslovi iz domena planiranja razvoja i ostvarivanja svih vidova socijalne skrbi, dječije i obiteljske skrbi, poslovi stručne obrade zahtjeva po pravima iz ove oblasti i rješavanje u prvom stupnju, poslovi po pitanju starateljstva, prava civilnih žrtava rata, kao i drugi poslovi socijalne skrbi utvrđeni zakonom. Službu socijalne skrbi čine: rukovoditelj službe, psiholog, pedagog, psiholog-pedagog, pravnik, sociolog, defektolog, stručni suradnik za socijalnu skrb – socijalni radnik, referent za pravne poslove i administrativni službenik.

U 2019. i 2020. godini Centar Tuzla je registrirao po tri slučaja djece koja su stupila u brak bez zaključivanja istog pred nadležnim matičnim uredom, dok su 2021. godini registrirana dva takva slučaja.

Slika 4 - Broj djece koja su maloljetna stupila u brak bez zaključivanja istog pred nadležnim matičnim uredom

Djeca koja su stupila u maloljetničke brakove u 2019. godini bila su uzrasta od 16 i 17 godina, a u slučajevima zabilježenim tijekom 2020. godine su bila uzrasta od 17 godina.

Kontakti sa maloljetnikom koji je stupio u brak održavaju se u ovisnosti od situacije, ukoliko se za to ukaže potreba, a u pravilu ne, isti se ostvaruje na način da se obavi razgovor sa članovima obitelji i malodobnom osobom. Prigodom postupka za davanje mišljenja tijela starateljstva vrši se procjena pri kojoj stručni radnici Centra upoznaju malodobnu osobu o svim pravima i pruža joj se mogućnost savjetodavne pomoći u slučaju potrebe. U većini slučajeva kontakt sa maloljetnikom i njegovom obitelji ostvaruje socijalni radnik, pedagog-psiholog ili psiholog.

Obitelji maloljetnika koji je stupio u brak se ponudi pomoć koju mogu dobiti, ali se dešava da malodobna osoba promijeni mjesto prebivališta/boravišta. Prigodom davanja mišljenja i stručne procjene tijela starateljstva uzimaju se u obzir sve okolnosti i ukoliko nema prepreke za davanje suglasnosti za zaključenje maloljetničkog braka, obično nema ni potrebe za praćenjem – nadzorom tijela starateljstva.

Suradnju sa sa nadležnim tužiteljstvom i sudom ovaj Centar Tuzla ocjenjuje kao dobru.

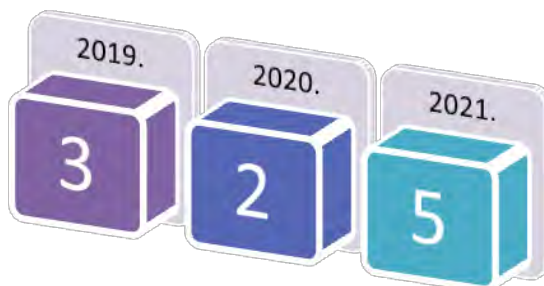
4.1.6. Javna ustanova Centar za socijalni rad Bijeljina³⁰

Javna ustanova Centar za socijalni rad Bijeljina (u daljem tekstu: Centar Bijeljina) je u 2019. godini je registrirao tri slučaja djece koja su stupila u brak bez zaključivanja istog pred

³⁰ Akt, broj: 01-571.3-6/23 od 16.02.2022. godine

nadležnim matičnim uredom dok je u 2020. godini dvoje djece učinilo isto a u 2021. godini petero djece.

Djeca koja su stupila u maloljetničke brakove u 2019. godini bila su uzrasta od 16 i 17 godina, u 2020. godine dijete je imalo 17 godina starosti, a u 2021. godini radilo se o djeci uzrasta od 16 i 17 godina.

Slika 5 - Broj djece koja su maloljetna stupila u brak bez zaključivanja istog pred nadležnim matičnim uredom

Kontakti sa maloljetnikom koji je stupio u brak održavaju intenzivno sa nekom djecom, a sa nekom ne (samo u slučaju da se sama jave Centru Bijeljina). Kontakt se ostvaruje u slučaju rađanja djece u maloljetničkom braku, posebice ukoliko su obitelji procijenjene kao disfunkcionalne. Isti se ne ostvaruju u slučaju kada se procijeni da je maloljetnik zdrav, zreo i da ima podršku obitelji podrijetla. Kontakt ostvaruje izabrani član tima kojeg maloljetnik poznaje. Sa obitelji maloljetnika ostvaruje se kontakt radi procjene, prikupljanja informacija i vođenja postupka pred centrom, sudom i tužiteljstvom, a ostvaruju ga svi članovi tima u predmetu na različite načine u pojedinim fazama, a sve u ovisnosti od procjene. Centar Bijeljina cijeni da je suradnja sa nadležnim tužiteljstvom i sudom dobra.

4.2. Tužiteljstva

Od nadležnih tužiteljstava zatraženo je dostavljanje podataka u svezi sa brojem kaznenih prijava koje su podnese u svezi sa stupanjem maloljetnika u brak bez zaključivanja istog pred matičnim uredom, kao i informacija da li su i na koji način okončani postupci.

4.2.1. Kantonalno/Županijsko tužiteljstvo Kantona/Županije Sarajevo³¹ je u 2020. godini zaprimilo jednu kaznenu prijavu u svezi sa stupanjem maloljetnika u brak bez zaključivanja istog pred matičnim uredom dok u 2019. godini i 2021. godini nije zaprimilo nijednu kaznenu prijavu u svezi sa prethodno navedenim.

Pred Kantonalnim/Županijskim tužiteljstvom Kantona/Županije Sarajevo nije u tijeku nijedna istraga u svezi sa navedenim kaznenim prijavama, te nije donesena nijedna naredba o neprovođenju istrage za razdoblje 2019., 2020. i 2021. godina.

U 2020. godini je donesena jedna tužiteljska odluka, odnosno podignuta optužnica.

³¹ Akt, broj: A-504/22 od 21.07.2022. godine

4.2.2. Okružno javno tužiteljstvo Banja Luka³² je u 2019. i 2021. godini zaprimilo jednu kaznenu prijavu u svezi sa stupanjem maloljetnika u brak bez zaključivanja istog pred matičnim uredom, dok u 2020. godini nije zaprimilo kaznene prijave u svezi sa navedenim.

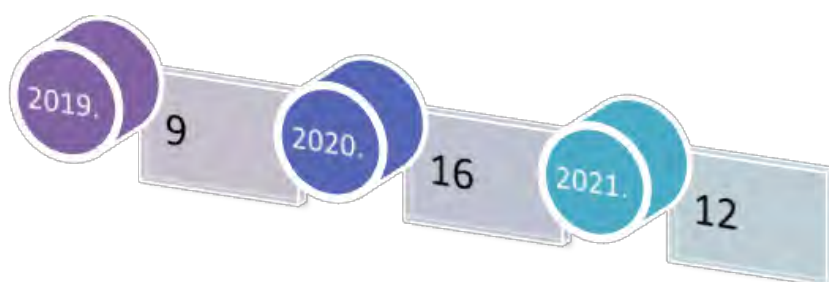
Pred Okružnim javnim tužiteljstvom Banja Luka trenutno nije u tijeku nijedna istraga u svezi sa navedenim kaznenim prijavama. Naredba o neprovođenju istrage i konačna tužiteljska odluka je donesena u jednom predmetu iz 2019. godine i jednom predmetu iz 2020. godine.

4.2.3. Kantonalno/Županijsko tužiteljstvo Hercegovčko neretvanskog kantona/županije³³ za traženo trazdoblje (2019. godina, 2020. godina i 2021. godina) nije imalo u radu kaznene prijave koje su podnesene u svezi sa stupanjem maloljetnika u brak bez zaključenja istog pred matičnim uredom.

4.2.4. Tužiteljstvo Brčko distrikta Bosne i Hercegovine³⁴ je u 2020. godini zaprimilo dvije kaznene prijave u svezi sa stupanjem maloljetnika u brak bez zaključivanja istog pred matičnim uredom dok u 2019. godini i 2021. godini nije zaprimilo nijednu kaznenu prijavu koja se odnosi na navedeno.

U svezi sa prethodno navedenim kaznenim prijavama istraga je u tijeku u jednom predmetu po prijavi iz 2020. godine, dok je u jednom predmetu u 2020. godini donesena konačna tužiteljska odluka te je protiv jedne osoba podignuta i potvrđena optužnica.

4.2.5. Kantonalno/Županijsko tužiteljstvo Tuzlanskog kantona/županije³⁵ je u 2019. godini zaprimilo 9 kaznenih prijava koje su podnesene u svezi sa stupanjem maloljetnika u brak bez zaključivanja istog pred matičnim uredom, u 2020. godini zaprimilo 16 takvih kaznenih prijava dok je u 2021. godini zaprimljeno 12 kaznenih prijava.

Slika 6 - Broj podnesenih prijava u svezi sa stupanjem maloljetnika u brak bez zaključivanja istog pred matičnim uredom

Svi predmeti u svezi sa navedenim kaznenim prijavama iz 2019. godine i 2020. godine su okončani, dok je u jednom predmetu iz 2021. godine istraga u tijeku.

³² Akt, broj: A-459/22 od 22.07.2022. godine

³³ Akt, broj: A-918/22 od 22.07.2022. godine

³⁴ Upitnik od dana 16.06.2022. godine

³⁵ Akt, broj: A-372/22 od 24.10.2022. godine

U svezi sa prethodno navedenim kaznenim prijavama u 2019. je donesena jedna naredba o neprovođenju istrage, u 2020. godini sedam a u 2021. godini šest naredbi o neprovođenju istrage.

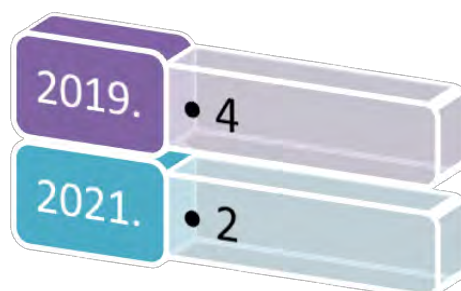
Konačna tužiteljska odluka u svezi sa kaznenim prijavama koje su podnesene u svezi sa stupanjem maloljetnika u brak bez zaključivanja istog pred matičnim uredom u 2019. godini je donesena u 8 predmeta, u 2020. godini u 9 predmeta i u 2021. godini u pet predmeta.

4.2.6. Okružno javno tužiteljstvo Bijeljina³⁶ u 2019., 2020. i 2021. godini nije zaprimilo nijednu kaznenu prijavu u svezi sa stupanjem maloljetnika u brak bez zaključivanja istog pred matičnim uredom.

4.3. Sudovi koji rade na predmetima maloljetničkih brakova u Bosni i Hercegovini

Upitnikom je zatražena dostava podataka o broju izvanparničnih postupaka koji su provedeni na osnovu zahtjeva za davanje dozvole za zaključenje braka, kao informacije o načinu okončanja navedenih postupaka.

4.3.1. Općinski sud u Sarajevo³⁷ je u 2019. godini proveo četiri izvanparnična postupka radi davanja dozvole za zaključenje braka, dok u 2020. godini nije bilo iniciranih izvanparničnih predmeta čiji je pravni osnov dozvola za zaključenje braka. U tijeku 2021. godine provedena su dva izvanparnična postupka po zahtjevu za zaključenje braka.

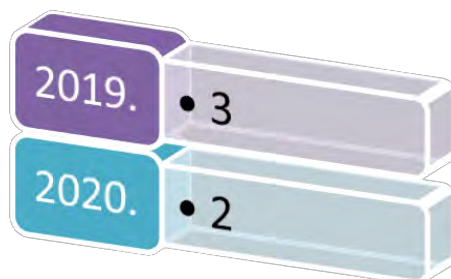
Slika 7 - Broj provedenih izvanparničnih postupaka radi dozvole za zaključenje maloljetničkog braka

4.3.2. Osnovni sud u Banja Luci³⁸ je tijekom 2019. godine proveo tri izvanparnična postupka radi dozvole za zaključenje maloljetničkog braka, od kojih je u dva slučaja udovoljeno zahtjevu za zaključenje braka, a u jednom slučaju nije udovoljeno zahtjevu. U 2020. godini provedena su dva postupka davanja dozvole za zaključenja maloljetničkog braka, od čega je u jednom slučaju udovoljeno zahtjevu, a u drugom je zahtjev odbijen. Tijekom 2021. godine nije proveden nijedan izvanparnični postupak za zaključenje maloljetničkog braka.

³⁶ Akt, broj: A-56/23 od 06.02.2023. godine

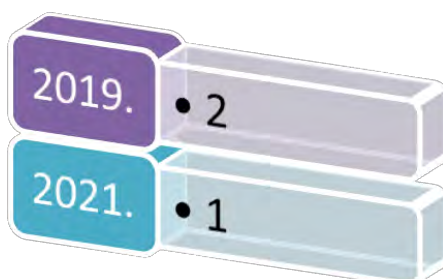
³⁷ Akt, broj: 065-0-SU-22-001229 od 16.11.2022 godine

³⁸ Akt zaprimljen putem elektroničke pošte od dana 15.07..2022. godine

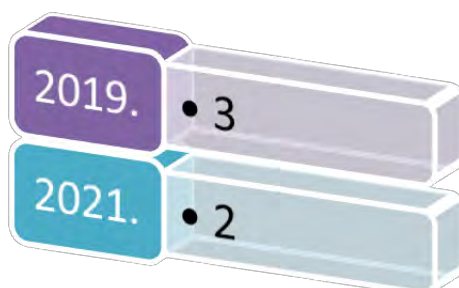
Slika 8 - Broj provedenih izvanparničnih postupaka radi dozvole za zaključenje maloljetničkog braka

4.3.3 Općinski sud u Mostaru ³⁹ je u 2019. godine proveo dva izvanparnična postupka radi davanja dozvole za zaključenje maloljetničkog braka, od kojih je u jednom slučaju udovoljeno zahtjevu, a u drugom slučaju nije udovoljeno zahtjevu. U 2020. godini nije proveden nijedan izvanparnični postupak za zaključenje maloljetničkog braka, dok je u 2021. godini pokrenut jedan izvanparnični postupak i u tom slučaju prijedlog je odbačen.

Slika 9 - Broj provedenih izvanparničnih postupaka radi dozvole za zaključenje maloljetničkog braka

4.3.4. Osnovni sud Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine⁴⁰ u 2019. godini proveo je tri izvanparnična postupka radi dozvole za zaključenje maloljetničkog braka, koji su okončani na način da je u svim slučajevima udovoljeno zahtjevima. U 2020. godini nije proveden nijedan postupak, dok su u 2021. godini vođena dva izvanparnična postupak za zaključenje maloljetničkog braka i u oba slučaja je udovoljeno zahtjevu.

Slika 10 - Broj provedenih izvanparničnih postupaka radi dozvole za zaključenje maloljetničkog braka

³⁹ Akt zaprimljen putem elektroničke pošte od dana 19.08.2022. godine

⁴⁰ Akt, broj: 096-0-SU-22-002732 od 22.07.2022. godine

4.3.5. Općinski sud u Tuzli⁴¹ je u 2019. godini proveo tri izvanparnična postupka radi dozvole za zaključenje maloljetničkog braka, te je u svim slučajevima udovoljeno zahtjevu. Tijekom 2020. i 2021. godine nije proveden nijedan postupak radi davanja dozvole za zaključenja maloljetničkog braka.

4.3.6. Osnovni sud u Bijeljini⁴² u 2019. godini proveo je tri izvanparnična postupka radi davanja dozvole za zaključenje maloljetničkog braka i u svim slučajevima je udovoljeno zahtjevu. U 2020. godini je proveden jedan izvanparnični postupak, u predmetu je određen zastoj dok predlagateljica ne navršši 16 godina. Tri izvanparnična postupak za zaključenje maloljetničkog braka su vođena u 2021. godini i u dva slučaja je udovoljeno zahtjevu, a u jednom slučaju povučen je prijedlog za davanje dozvole za zaključenje braka.

4.4. Ministarstva unutarnjih poslova

Nadležna Ministarstva unutarnjih poslova/Policijske uprave su dostavili informacije u svezi sa brojem prijava koje se odnose na stupanje maloljetnika u brak bez zaključivanja istog pred matičnim uredom, kao i o načinu okončanja tih postupaka. Također, zatraženo je mišljenje u svezi sa potrebom edukacije policijskih službenika koji rade na ovim predmetima.

4.4.1. Ministarstvo unutarnjih poslova Kantona/Županije Sarajevo⁴³ u razdoblju od 2019., 2020. i 2021. godine, nema evidentiranih događaja sa obilježjima kaznenih djela iz oblasti protiv braka, obitelji i mladeži sukladno sa Kaznenim zakonom Federacije Bosne i Hercegovine, a koja se odnose na stupanje maloljetnika u brak bez zaključivanja istog pred matičnim uredom.

Kada je u pitanju postupanje u konkretnim slučajevima, policijski službenici Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo postupaju sukladno sa Zakonom o kaznenom postupku FBiH, kao i sukladno sa Zakonom o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u kaznenom postupku FBiH. Osim navedenog, a u cilju zaštite djece i maloljetnika u suradnji sa OSCE-om u Bosni i Hercegovini i svim resornim ministarstvima Kantona Sarajevo, Kantonalnim/Županijskim tužiteljstvom Kantona Sarajevo i drugim institucijama izrađen je "Protokol o suradnji i postupanju u slučajevima protivpravnog ponašanja na štetu djece u Kantonu Sarajevo" i predstavlja važan instrument sa jasno definiranim poslovima za policijske službenike Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo.

Sukladno Planu i programu stručnog usavršavanja policijskih službenika Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo održavaju se eksterne edukacije policijskih službenika iz oblasti trgovine ljudima, problematike prosjačenja i dr.

S tim u svezi, Uprava policije MUP-a Kantona Sarajevo iskazuje potrebu za organiziranjem dodatnih edukacija za policijske službenike iz predmetnih oblasti, koje bi mogle dodatno utjecati na profesionalniji, kvalitetniji i stručniji pristup navedenim negativnim pojavama u društvu.

Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji Ministarstva unutarnjih poslova Kantona Sarajevo, broj:

⁴¹ Akt, broj: 032-0-SU-10-22-000 006 od 28.06.2023. godine

⁴² Akt, broj: 080-0-SU-23-000 097 od 25.01.2023. godine

⁴³ Akt, broj: 02/1-3-24/23 od 22.03.2023. godine

01-7-02-4934/21 od 16.02.2022. godine, sistematizirano je Odjeljenje za prevenciju maloljetničkog prijestupništva, nasilja u obitelji i rad policije u zajednici, u Uredu policijskog komesara Uprave policije MUP-a Kantona Sarajevo, čime je ispunjena zakonska obveza sukladno sa Zakonom o zaštiti i postupanju sa djecom i maloljetnicima u kaznenom postupku Federacije Bosne i Hercegovine, a u policijskim upravama su imenovane kontakt osobe iz oblasti maloljetničkog prijestupništva (licencirani istražitelji za maloljetničko prestupništvo) i kontakt osobe iz oblasti trgovine ljudima. Uprava policije MUP-a Kantona Sarajevo ne iskazuje potrebu za osnivanjem posebnih odjeljenja za pomenutu problematiku.

4.4.2. Ministarstvo unutaršnjih poslova Republike Srpske, Policijska uprava Banja Luka⁴⁴ u tijeku 2019., 2020. i 2021. godine nije evidentirala prijave koje se odnose na stupanje maloljetnika u brak bez zaključivanja istog pred matičnim uredom na području Policijske uprave Banja Luka.

4.4.3. Ministarstvo unutaršnjih poslove Hercegovačko-neretvanske županije/kantona⁴⁵ je dostavilo podatke za Policijsku upravu Konjic i Čapljina koje u tijeku 2019., 2020. i 2021. godine nisu evidentirali prijave koje su podnesene u svezi sa stupanje maloljetnika u brak bez zaključivanja istog pred matičnim uredom.

Smatraju da je potrebna dodatna edukacija policijskih službenika u svezi pitanja prislinih maloljetničkih brakova, trgovinom ljudima, problematikom prosjačenja i slično.

Policijska uprava Mostar je dostavila podatke⁴⁶ da je u 2021. godini imala dvije prijave koje su podnesene u svezi sa stupanje maloljetnika u brak bez zaključivanja istog pred matičnim uredom. Najčešći podnositelji prijava koje se odnose na sklapanje prislinih maloljetničkih brakova su roditelji. U konkretnom slučaju obavljen je razgovor sa maloljetnim osobama uz prisutnost roditelja, koji su upoznati da maloljetna osoba ne može zakonski stupiti u brak bez odobrenja roditelja, a o svemu je obaviješten Centar za socijalni rad. Smatraju da je potrebna dodatna edukacija policijskih službenika u svezi pitanja prislinih maloljetničkih brakova, trgovinom ljudima, problematikom prosjačenja i slično ali i da nije potrebno osnivanje novih odjela u policijskim upravama koji bi se bavili konkretno pitanjima prislinih maloljetničkih brakova, trgovinom ljudima, prosjačenjem i slično.

4.4.4. Policija Brčko distrikta Bosne i Hercegovine⁴⁷ u 2019. i 2020. godini nije imala otvorenih istraga u svezi prijava koje se odnose na stupanje maloljetnika u brak, bez zaključivanja istog pred matičnim uredom.

Što se tiče 2021. godine Policija Brčko distrikta BiH je otvorila tri istrage u svezi prijava stupanja maloljetnika u bračnu zajednicu i tom prigodom je uputila izvješće Tužiteljstvu Brčko distrikta BiH o poduzetim mjerama i radnjama. U svezi sa podnošenjem prijava koje se tiču sklapanja maloljetničkih brakova, najčešći podnositelji takvih prijava su roditelji i rodbina.

---

⁴⁴ Akt, broj: S/M-1-052-1339/23 od 05.04.2023. godine

⁴⁵ Akt, broj: 02.02/1-03-12-415/23 od 18.04.2023. godine

⁴⁶ Akt, broj: 02-02-5-1-296-1/23 03.04.2023. godine

⁴⁷ Akt, broj 14.02.2-04.2-24404/23 od 31.03.2023. godine

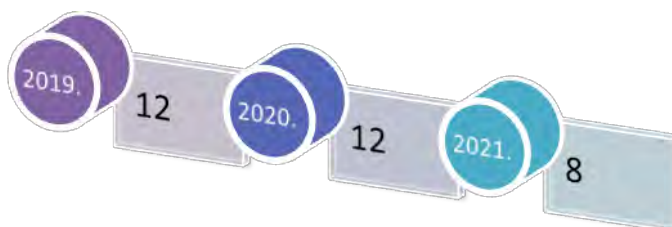
Policijski službenici Policije Brčko distrikta BiH postupaju po konkretnim naredbama postupajućeg tužitelja, te ostvaruju suradnju sa svim relevantnim institucijama koje pružaju potporu i zaštitu malodobnih osoba, također ukoliko se ukaže potreba ostvaruje se suradnja i sa članovima uže obitelji.

Po pitanjima potrebe dodatnih edukacija u svezi sklapanja prisilnih brakova, trgovine ljudima i problematike prosjačenja nekoliko istražitelja Policije Brčko distrikta BiH prošlo je navedene edukacije, ali s obzirom na to da se radi o specifičnoj problematici smatramo da su potrebne dodatne edukacije iz ovih oblasti.

Policijska Brčko distrikta BiH, po Pravilniku o sistematizaciji radnih mjesta, u Jedinici kriminalističke policije ima sistematizirana dva Odsjeka koji se, između ostalog, bave pitanjima prisilnih maloljetničkih brakova, trgovinom ljudima i prosjačenjem, te stoga smatraju da nije potrebno osnivanje nekih vidova novih organizacionih jedinica za istrage ove problematike.

4.4.5. Ministarstvo unutarnjih poslova Tuzlanskog kantona/županije⁴⁸ je u 2019. i 2020. godini imalo po 12 prijava a u 2021. godini 8 prijava koje su podnesene u svezi sa stupanjem maloljetnika u brak bez zaključivanja istog pred matičnim uredom. Po svim prijavama istraga je okončana. Najčešći podnosioci prijava koje se odnose na sklapanje prisilnih maloljetničkih brakova su roditelji, Centri za socijalni rad i zdravstvene ustanove.

Službenici Ministarstva unutarnjih poslova Tuzlanskog kantona/županije koji rade po predmetima sklapanja maloljetničkih brakova postupaju po uputama i u suradnji sa postupajućim tužiteljem Kantonalog/Županijskog tužiteljstva Tuzlanskog kantona i službenicima Centra za socijalni rad, te nakon dokumentiranja događaja Kantonalnom tužiteljstvu Tuzlanskog kantona prosljeđuju odgovarajuće izvješće. Smatraju da je potrebna kontinuirana edukacija službenika koji rade na problematici sklapanja maloljetničkih brakova, trgovinom ljudima, problematikom prosjačenja i slično u smislu nadogradnje znanja iz navedene problematike, ali i drugih policijskih službenika koji se do sada nisu susretali sa edukacijom o ovoj temi, kao i službenika drugih institucija koji surađuju sa službenicima Ministarstva unutarnjih poslova Tuzlanskog kantona/županije u radu na dokumentiranju pomenutih događaja. Nije potrebno osnivanje novih dodatnih odjeljenja/odsjeka koji bi se bavili striktno sklapanjem maloljetničkih brakova, trgovinom ljudima, problematikom prosjačenja i slično s obzirom na to da je Pravilnikom o sistematizaciji Ministarstva unutarnjih poslova Tuzlanskog kantona/županije to već regulirano.

Slika 11 - Broj podnesenih prijavi u svezi sa stupanjem maloljetnika u brak bez zaključivanja istog pred matičnim uredom

⁴⁸ Akt, broj: 08-06/3-3-45-64/23/AB od 28.03.2023.godine

4.4.6. Policijska uprava Bijeljina⁴⁹ u tijeku 2019., 2020. i 2021. godine nije evidentirala prijave koje se odnose na stupanje maloljetnika u brak bez zaključivanja istog pred matičnim uredom. Smatraju da nije potrebna dodatna edukacija policijskih službenika u svezi pitanja prislinih maloljetnički brakova, trgovinom ljudima, problematikom prosjačenja i slično. Kroz redovne službe rade na sprječavanju prosjačenja i provode se akcije u cilju sprečavanja istog. Smatraju da nije potrebno osnivanje novih odjela koji bi se bavili konkretno pitanjima prislinih maloljetnički brakova, trgovinom ljudima, problematikom prosjačenja i slično.

4.5. Održani sastanci sa nevladinim organizacijama

Ombudsmani Bosne i Hercegovine su mišljenja da nevladine organizacije imaju bitnu ulogu u našem društvu te da svojim radom doprinose poboljšanju stanja ljudskih prava u Bosni i Hercegovini. Nevladine organizacije koje se bave ovom problematikom imaju uvid u stanje na terenu te je ocijenjeno da je potrebno čuti njihova iskustva, mišljenja i prijedloge za poboljšanje stanja a u svezi sa ovom problematikom. Predstavnicima Institucije ombudsmana su održali sastanke sa dva udruženja i to Udruženjem “Centar za integrativnu inkluziju Roma i Romkinja Otaharin” Bijeljina i Romskim informativnim centrom “KALI SARA”.

4.5.1. Udruženje “Centar za integrativnu inkluziju Roma i Romkinja Otaharin” Bijeljina⁵⁰

Predstavnik Udruženja “Centar za integrativnu inkluziju Roma i Romkinja Otaharin” Bijeljina (u daljem tekstu: udruženje) između ostalog je naveo da je pitanje maloljetničkih brakova veoma važna tema sa kojom se ovo udruženje dugo bavi. Smatra da je ključno pitanje poznavanja i svijest institucija što su maloljetnički brakovi, što je običajno pravo a što propisuje zakon. Od 2017. godine su prijavili 24 slučaja maloljetničkih brakova u Bijeljini, od čega je samo jedan ili dva spriječen od strane Centra za socijalni rad i pored njihove blagovremene prijave. Ističe da se najviše suočavaju sa tim da izostaje pravodobno reagiranje institucija u trenutku kada treba da se zaključi brak ili kada je on već zaključen. Naprimjer mladb. djevojčica od 13 godina je rodila dijete u bolnici u kojoj niko o tome nije obavijestio Centar za socijalni rad, Policiju kao ni Tužiteljstvo iako su to bili u obvezi da urade. Mišljenja je da postoji potreba za ispitivanjem stavova i poznavanjem institucija o ovoj problematici, te da se mora raditi na edukaciji i izmjeni stavova i podizanju svijesti, borbi protiv diskriminacije i anticiganizma.

Predstavnik Udruženja pohvalio je rad policije a posebice Državne agencija za istrage i zaštitu a smatra da nemaju dobar rezultat zbog nedostatka suradnje sa tužiteljstvom. Sa centrima za socijalni rad ovo Udruženje nema zadovoljavajuću suradnju, mišljenja je da centri za socijalni rad ne rade u okviru svojih nadležnosti, pozivaju se na manjak kapaciteta, te dosta toga ostane neuradeno. Smatra da je veoma bitno da djeca ostanu u okviru obrazovnog sustava te u tom smislu ističe da škola ima važnu ulogu jer je djecu koja izađu iz obrazovnog sustava teško dalje pratiti i ona postaju najčešće žrtve rada na ulici, prosjačenja i trgovine ljudima kroz ugovorene brakove.

---

⁴⁹ Akt, broj: 15-02/1-052-94/23 od 23.03.2023. godine

⁵⁰ Dana 19.12.2022. godine je održan sastanak sa predstavnikom Udruženja “Centar za integrativnu inkluziju Roma i Romkinja Otaharin” Bijeljina Draganom Jokovićem

4.5.2. Romski informativni centar “KALI SARA”⁵¹

Predstavnica Romskog informativnog centra “KALI SARA” je između ostalog navela da su prava djeteta i maloljetnički brakovi u fokusu njihovog rada, te da su usmjereni na zaštitu najboljeg interesa djeteta. Smatra da prigodom izrade strategija i akcionih planova za suzbijanje trgovine ljudima, problem prisilnih maloljetnički brakovi nije dovoljno naglašen ili nisu definirane konkretne aktivnosti. Prigodom izrade dokumenata potrebno je posebice pristupiti pitanju prevencije jer su probleme identifikovali u svim zajednicama. Ima više slučajeva sa kojima su se susretali u posljednje tri godine, kao primjer navela je slučajeve iz Mostara, Sarajeva i Tuzle.

U Mostaru su dobili informaciju od Centra za socijalni rad da su malodobna djevojčica i njen brat nakon što je utvrđeno da je obitelj disfunkcionalna i nakon što su roditeljima oduzeta prava na roditeljsko staranje smještena u dom za nezbrinutu djecu koji je otvorenog tipa. U konkretnom slučaju nadležne institucije nisu uradile dobro svoj posao pa, naprimjer, u navedenom domu nisu mogli dati informaciju kada je djevojčica napustila ustanovu i koliko je vremena prošlo, kao i kad su to prijavili Centru za socijalni rad i policiji. Nakon par mjeseci malodobna djevojčica je prigodom slučajne kontrole automobila u Srednjobosanskom kantonu/županiji zatečena sa starijim mušarcem, kada je policiji izjavila da je silovana i prodana.

U nastavku je predstavnica Centra slučaj koji se dogodio u Tuzli, kada su nakon dojave romskog medijatora da se pod krinkom proslave rođendana održava vjenčanje predstavnici policije, centra za socijalni rad i romski medijator su zaustavili svadbu.

U svezi sa slučajem iz Sarajeva, škola je obavijestila centar za socijalni rad i ministarstvo da malodobna djevojčica mjesec dana ne pohađa nastavu, predstavnici centra su posjetili majku koja je izjavila da se kćerka nalazi kod rođaka i brine o bolesnoj osobi, čime je postupak okončan. Poslije izvjesnog vremena djevojčica je pobjegla i potom prijavila policiji da je od strane majke prodana starijem muškarcu. Postavlja se pitanje zašto centar nije razgovarao sa djevojčicom i zašto policija nije dalje provodila istragu.

---

⁵¹ Dana 15.12.2022. godine je održan sastanak sa predstavnicom Romskog informativnog centra “KALI SARA” Sanelom Bešić

5. ZAKLJUČAK

Maloljetnički brakovi u Bosni i Hercegovini mogu se sklopiti samo pod uvjetima predviđenim obiteljskim zakonima (entiteta i Brčko Distrikta BiH) i to samo u slučaju kad je malodobna osoba navršila 16 godina života. Dozvolu za sklapanje braka daje sud na zahtjev maloljetne osobe te uz sudjelovanje centra za socijalnu rad, koji daje svoj prijedlog i mišljenje, utvrđuje postojanje uvjeta za sklapanje braka, mentalnu i tjelesnu spremnost za brak, postojanje opravdanih razloga za zaključenje braka, vodeći se pritom zaštitom najboljeg interesa djeteta. Međutim, ovu zakonsku mogućnost nikako ne bi trebali povezati i dovoditi u svezu sa protivzakonitim ponašanjima koja se moraju sankcionirati, sa napomenom da kažnjavanje treba biti usmjereno prvenstveno na punoljetnu osobu, posebice na roditelje koji takvu tradiciju, koja nije sukladna sa zaštitom najboljeg interesa djeteta, podupiru, potiču i realiziraju.

Ombudsmani ističu da velik problem predstavljaju prisilni maloljetnički brakovi, jer su, nažalost, često dječji brakovi paravan za trgovinu djecom i druge vrste eksploatacije koje se povezuju sa trgovinom ljudima. Porazno je za društvo u cjelini, da postoje situacije u kojima roditelji ne samo da dopuštaju takve zajednice nego i navode dijete na sklapanje braka. Brojni slučajevi ugovaranja maloljetničkih brakova, od kojih mnogi ostaju neotkriveni, ukazuju da se na tom području ne poduzima dovoljno kako bi se djeca zaštitila. Siromašna djeca, posebice djeca pripadnici romske zajednice, zbog specifičnih tradicionalnih stavova, u velikom su broju slučajeva posebice ranjiva grupa te su upravo ona visoko na listi potencijalnih žrtava trgovanja.

Ombudsmanima je poznato da je UN Komitet za prava djeteta, na svojoj 2404. i 2405. sjednici, razmatrao šesto periodično izvješće Bosne i Hercegovine, te usvojio zaključna zapažanja na 2430. sjednici održanoj 27. rujna 2019. godine. Rukovodeći se definicijom djeteta, odnosno da se djetetom smatra osoba ispod 18 godina, iz članka 1. UN Konvencije o pravima djeteta, Komitet preporučuje državi članici da izmijeni obiteljske zakone entiteta i distrikta da bi se uklonili svi izuzeci koji omogućavaju zaključivanje brak za osobe mlađe od 18 godina.

6. PREPORUKE

Analizom pristiglih odgovora, uvažavajući dosadašnja iskustva u radu Ombudsmana po pojedinačnim žalbama građana sukladno sa ovlastima iz članka 32. Zakona o ombudsmanu za ljudska prava Bosne i Hercegovine, Ombudsmani za ljudska prava Bosne i Hercegovine, donose sljedeće preporuke:

- Vladi Republike Srpske, odnosno nadležnim ministarstvima
  - Vladi Federacije Bosne i Hercegovine, odnosno nadležnim ministarstvima
  - Vladi Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, odnosno nadležnim ministarstvima
1. Da razmotre mogućnosti uklanjanja izuzetaka koji omogućavaju zaključivanje braka za osobe mlađe od 18 godina;
  2. Da poduzmu mjere u cilju obezbjeđenja sustavne edukacije policijskih službenika vezane za problematiku maloljetničkih brakova;
  3. Da poduzme adekvatne mjere i radnje kako bi se uspostavila bolja suradnja između nadležnih tužiteljstava, centara za socijalni rad, sudova i policije;
  4. Da se putem izrade strategija i akcionih planova za suzbijanje trgovine ljudima posebice pristupi pitanju prevencije, te definiraju konkretne aktivnosti vezane za rješavanje problema prisilnih maloljetničkih brakova;
  5. Da se poduzmu dodatne aktivnosti u cilju izmjene stavova i podizanja svijesti o problematici maloljetničkih brakova, te borbi protiv diskriminacije.

Anex I – UPITNIK UPUĆEN NADLEŽNIM TIJELIMA

Upitnik za tijela starateljstva koji učestvuju u radu sa djecom koja stupaju u maloljetničke brakove u Bosni i Hercegovini

Upitnik je kreiran s ciljem dobijanja uvida u stanje u svezi sa maloljetničkim brakovima u Bosni i Hercegovini. Molimo Vas za iskrenost pri davanju odgovora na pitanja, te da ne preskačete pitanja, jer svaki Vaš odgovor je važan. Na pitanja odgovarate tako što ćete zaokružiti jedan od ponuđenih odgovora, a gdje je predviđeno upisati tražene podatke na praznu liniju.

Hvala na suradnji!

Institucija ombudsmana/ombudsmena za ljudska prava BiH

OPĆI/OPŠTI PODACI O USTANOVU	
Puni naziv ustanove:	
Entitet/Distrikt:	
Kanton/Županija:	
Direktor ustanove:	
Organizaciona struktura ustanove:	
Struktura uposlenika:	
DJECA I MALOLJETNIČKI BRAKOVI	
Broj djece koja su maloljetna stupila u brak bez zaključivanja istog pred nadležnim matičnim uredom u 2019. godini?	
Broj djece koja su maloljetna stupila u brak bez zaključivanja istog pred nadležnim matičnim uredom u 2020. godini?	
Broj djece koja su maloljetna stupila u brak bez zaključivanja istog pred nadležnim matičnim uredom u 2021. godini?	
Broj djece koja su maloljetna zaključila brak nakon provedenog postupka sukladno sa Obiteljskim zakonom FBiH, Obiteljskim zakonom RS i Obiteljskim zakonom BDBiH u 2019. godini?	
Broj djece koja su maloljetna zaključila brak nakon provedenog postupka sukladno sa Obiteljskim zakonom FBiH, Obiteljskim zakonom RS i Obiteljskim zakonom BDBiH u 2020. godini?	
Broj djece koja su maloljetna zaključila brak nakon provedenog postupka sukladno sa Obiteljskim zakonom FBiH, Obiteljskim zakonom RS i Obiteljskim zakonom BDBiH u 2021. godini?	

Uzrast djece koja su stupila u maloljetnički brak u 2019. godini?	
Uzrast djece koja su stupila u maloljetnički brak u 2020. godini?	
Uzrast djece koja su stupila u maloljetnički brak u 2021. godini?	
Da li održavate redovite kontakte sa maloljetnikom koji je stupio u brak?	1. DA 2. NE
Ukoliko je Vaš odgovor na prethodno pitanje DA, koji je to vid ostvarivanja kontakta i koliko često ostvarujete taj kontakt? Opisati.	
Ukoliko je Vaš odgovor NE, navedite razlog:	
Koje osobe iz Vaše ustanove ostvaruju navedeni kontakt s maloljetnikom? Da li je to uvijek ista osoba za svakog maloljetnika?	
Da li održavate redovit kontakt s obitelji maloljenika koji je stupio u brak?	1. DA 2. NE
Ukoliko je Vaš odgovor na prethodno pitanje DA, koji je to vid ostvarivanja kontakta i koliko često ostvarujete taj kontakt? Opisati.	
Ukoliko je Vaš odgovor NE, navedite razlog:	
Koje osobe iz Vaše ustanove ostvaruju navedeni kontakt s obitelji maloljetnika? Da li je to uvijek ista osoba koja ostvaruje kontakt s maloljetnikom i obitelji?	
Kako ocjenjujete suradnju sa nadležnim tužiteljstvom?	
Kako ocjenjujete suradnju sa nadležnim sudom?	

Upitnik ispunio/la (ime i prezime, obrazovanje i pozicija u ustanovi):

Datum:

Upitnik za sudove koji rade na predmetima maloljetničkih brakova u Bosni i Hercegovini

Upitnik je kreiran s ciljem dobijanja uvida u stanje u svezi sa maloljetničkim brakovima u Bosni i Hercegovini. Molimo Vas za iskrenost pri davanju odgovora na pitanja, te da ne preskačete pitanja, jer svaki Vaš odgovor je važan. Na pitanja odgovarate tako što ćete zaokružiti jedan od ponuđenih odgovora, a gdje je predviđeno upisati tražene podatke na praznu liniju.

Hvala na suradnji!

Institucija ombudsmana/ombudsmena za ljudska prava BiH

OPĆI/OPŠTI PODACI O USTANOVU	
Puni naziv ustanove:	
Entitet/Distrikt:	
Županija/Kanton:	
DJECA I MALOLJETNIČKI BRAKOVI	
Broj izvanparničnih postupaka radi dozvole za zaključenje maloljetničkog braka u 2019. godini?	
Broj izvanparničnih postupaka radi dozvole za zaključenje maloljetničkog braka u 2020. godini?	
Broj izvanparničnih postupaka radi dozvole za zaključenje maloljetničkog braka u 2021. godini?	
Broj predmeta u kojima je zahtjevu udovoljeno u 2019. godini?	
Broj predmeta u kojima je zahtjevu udovoljeno u 2020. godini?	
Broj predmeta u kojima je zahtjevu udovoljeno u 2021. godini?	
Broj predmeta u kojima je zahtjev odbijen u 2019. godini?	
Broj predmeta u kojima je zahtjev odbijen u 2020. godini?	
Broj predmeta u kojima je zahtjev odbijen u 2021. godini?	

Upitnik ispunio/la (ime i prezime, obrazovanje i pozicija u ustanovi):

Datum:

Upitnik za tužiteljstva koja rade na predmetima maloljetničkih brakova u Bosni i Hercegovini

Upitnik je kreiran s ciljem dobijanja uvida u stanje u svezi sa maloljetničkim brakovima u Bosni i Hercegovini. Molimo Vas za iskrenost pri davanju odgovora na pitanja, te da ne preskačete pitanja, jer svaki Vaš odgovor je važan. Na pitanja odgovarate tako što ćete zaokružiti jedan od ponuđenih odgovora, a gdje je predviđeno upisati tražene podatke na praznu liniju.

Hvala na suradnji!

Institucija ombudsmana/ombudsmena za ljudska prava BiH

OPĆI/OPŠTI PODACI O USTANOVU	
Puni naziv ustanove:	
Entitet/Distrikt:	
Županija/Kanton:	
DJECA I MALOLJETNIČKI BRAKOVI	
Broj kaznenih prijava koje su podnesene u svezi sa stupanjem maloljetnika u brak bez zaključivanja istog pred matičnim uredom u 2019. godini?	
Broj kaznenih prijava koje su podnesene u svezi sa stupanjem maloljetnika u brak bez zaključivanja istog pred matičnim uredom u 2020. godini?	
Broj kaznenih prijava koje su podnesene u svezi sa stupanjem maloljetnika u brak bez zaključivanja istog pred matičnim uredom u 2021. godini?	
Broj predmeta u kojima je istraga u tijeku, a u svezi sa prethodno navedenim kaznenim prijavama u 2019. godini?	
Broj predmeta u kojima je istraga u tijeku, a u svezi sa prethodno navedenim kaznenim prijavama u 2020. godini?	
Broj predmeta u kojima je istraga u tijeku, a u svezi sa prethodno navedenim kaznenim prijavama u 2021. godini?	
Broj predmeta u kojima je donesena naredba o neprovođenju istrage u svezi sa prethodno navedenim kaznenim prijavama u 2019. godini?	

Broj predmeta u kojima je donesena naredba o neprovođenju istrage u svezi sa prethodno navedenim kaznenim prijavama u 2020. godini?	
Broj predmeta u kojima je donesena naredba o nesprovođenju istrage u svezi sa prethodno navedenim kaznenim prijavama u 2021. godini?	
Broj predmeta u kojima je donesena konačna tužiteljska odluka u svezi sa prethodno navedenim kaznenim prijavama u 2019. godini?	
Broj predmeta u kojima je donesena konačna tužiteljska odluka u svezi sa prethodno navedenim kaznenim prijavama u 2020. godini?	
Broj predmeta u kojima je donesena konačna tužiteljska odluka u svezi sa prethodno navedenim kaznenim prijavama u 2021. godini?	

Upitnik ispunio/la (ime i prezime, obrazovanje i pozicija u ustanovi):

Datum:

Upitnik za policijske uprave koja rade na predmetima maloljetničkih brakova u Bosni i Hercegovini

Upitnik je kreiran s ciljem dobijanja uvida u stanje u svezi sa maloljetničkim brakovima u Bosni i Hercegovini. Molimo Vas za iskrenost pri davanju odgovora na pitanja, te da ne preskačete pitanja, jer svaki Vaš odgovor je važan. Na pitanja odgovarate tako što ćete zaokružiti jedan od ponuđenih odgovora, a gdje je predviđeno upisati tražene podatke na praznu liniju.

Hvala na suradnji!

Institucija ombudsmana/ombudsmena za ljudska prava BiH

OPĆI/OPŠTI PODACI O USTANOVU	
Puni naziv ustanove:	
Entitet/Distrikt:	
Županija/Kanton:	
DJECA I MALOLJETNIČKI BRAKOVI	
Broj prijava koje su podnesene u svezi sa stupanjem maloljetnika u brak bez zaključivanja istog pred matičnim uredom u 2019. godini?	
Broj prijava koje su podnesene u svezi sa stupanjem maloljetnika u brak bez zaključivanja istog pred matičnim uredom u 2020. godini?	
Broj prijava koje su podnesene u svezi sa stupanjem maloljetnika u brak bez zaključivanja istog pred matičnim uredom u 2021. godini?	
Broj predmeta u kojima je istraga u tijeku, a u svezi sa prethodno navedenim prijavama u 2019. godini?	
Broj predmeta u kojima je istraga u tijeku, a u svezi sa prethodno navedenim prijavama u 2020. godini?	
Broj predmeta u kojima je istraga u tijeku, a u svezi sa prethodno navedenim prijavama u 2021. godini?	
Ko su najčešći podnositelji prijave koje se odnose na sklapanje prislinih maloljetničkih brakova (roditelji, rodbina, komšije, poznanici, NVO i sl.) ?	
Kakva su Vaša postupanja u konkretnim slučajevima?	

<p>Da li smatrate da je potrebna dodatna edukacija policijskih službenika u svezi pitanja prislinih maloljetničkih brakova, trgovinom ljudima, problematikom prosjačenja i sl.?</p>	
<p>Da li smatrate da je potrebno osnivanje novih odjela u policijskim upravama a koji bi se bavili konkretno pitanjima prislinih maloljetničkih brakova, trgovinom ljudima, prosjačenjem i sl.?</p>	

Upitnik ispunio/la (ime i prezime, obrazovanje i pozicija u ustanovi):

Datum: